

MEMORANDUM SHPJEGUES

për Projektligjin për Parandalimin dhe Ndëshkimin e Islamofobisë, Gjuhës së Urrejtjes dhe Ekstremizmit Ideologjik

I. HYRJE

Ky Memorandum Shpjegues shoqëron **Projektligjin për Parandalimin dhe Ndëshkimin e Islamofobisë, Gjuhës së Urrejtjes dhe Ekstremizmit Ideologjik**, i cili propozohet për miratim nga Kuvendi i Republikës së Kosovës.

Projektligji synon të adresojë një fenomen në rritje në diskursin publik, mediatik dhe politik në Republikën e Kosovës: **islamofobinë si formë e veçantë e diskriminimit fetar**, si dhe **instrumentalizimin e gjuhës së urrejtjes nën petkun e “lirisë së shprehjes”**.

Ky ligj nuk krijon privilegje për asnjë komunitet fetar, por **forcon barazinë kushtetuese**, mbron rendin demokratik dhe siguron kohezionin shoqëror.

II. BAZA KUSHTETUESE DHE NDËRKOMBËTARE

1. Baza Kushtetuese

Projektligji bazohet drejtpërdrejt në Kushtetutën e Republikës së Kosovës, në veçanti:

- **Neni 24** – Barazia para ligjit
- **Neni 38** – Liria e besimit, ndërgjegjes dhe fesë
- **Neni 40** – Liria e shprehjes
- **Neni 55** – Kufizimi i të drejtave dhe lirive themelore

Sipas Nenit 55 të Kushtetutës, **liritë themelore mund të kufizohen me ligj**, kur kjo është e domosdoshme për:

- rendin publik,
- sigurinë publike,
- mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve.

Islamofobia dhe gjuha e urrejtjes cenojnë drejtpërdrejt këto parime, duke justifikuar ndërhyrjen ligjore.

2. Baza Ndërkombëtare

Projektligji është në harmoni me:

- **Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ)**
- Jurisprudencën e **Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ)**
- Praktikë ligjore të:
 - Mbretërisë së Bashkuar (Public Order Act, Equality Act),
 - Kanadasë (Criminal Code – Hate Propaganda),
 - vendeve të BE-së.

GJEDNJ ka përcaktuar qartë se:

Liria e shprehjes nuk mbulon gjuhën e urrejtjes, nxitjen e diskriminimit apo dehumanizimin e grupeve të mbrojtura.

III. NEVOJA PËR MIRATIMIN E LIGJIT

1. Konteksti shoqëror në Kosovë

Në vitet e fundit është vërejtur:

- rritje e diskursit islamofob në media dhe rrjete sociale,
- stigmatizim i besimit islam si “kërcënim”,
- barazim i Islamit me ekstremizmin,
- përdorim selektiv dhe i padrejtë i terminologjisë fetare.

Këto dukuri:

- dëmtojnë harmoninë ndërfetare,
- krijojnë frikë kolektive,
- minojnë besimin qytetar ndaj institucioneve.

2. Media dhe përgjegjësia publike

Media, si “pushtet i katërt”, kanë ndikim të drejtpërdrejtë në formësimin e opinionit publik.

Kur mediat:

- përdorin gjuhë stigmatizuese,
- përzgjedhin “ekspertë” me agjenda ideologjike,
- sensacionalizojnë fenë,

ato **kalojnë nga informimi në indoktrinim**, duke cenuar interesin publik.

Projektligji nuk kufizon gazetarinë profesionale, por **vendos standarde përgjegjësie**, në përputhje me etikën dhe praktikën evropiane.

3. Politika dhe përgjegjësia institucionale

Zyrtarët publikë dhe përfaqësuesit politikë kanë përgjegjësi të shtuar kushtetuese. Kur ata:

- përdorin gjuhë islamofobike,
- justifikojnë urrejtjen,
- normalizojnë diskriminimin,

ata **cenojnë vetë rendin kushtetues**.

Prandaj, ligji parasheh **masa të qarta përgjegjësie politike**, përfshirë humbjen e mandatit.

IV. LIRIA E SHPREHJES DHE KUFIJTË E SAJ

Një nga keqinterpretimet më të shpeshta është pretendimi se çdo gjuhë është e mbrojtur nga “free speech”.

Projektligji sqaron qartë se:

- kritika akademike është e lejuar,
- debati racional është i mbrojtur,
- por **urrejtja, stigmatizimi dhe dehumanizimi nuk janë shprehje, por abuzim**.

Ky parim është në përputhje të plotë me standardet e KEDNJ dhe praktikën demokratike.

V. OBJEKTIVAT E PROJEKTLIGJIT

Projektligji synon:

1. Parandalimin e islamofobisë dhe diskriminimit fetar;
2. Mbrojtjen e rendit publik dhe paqes shoqërore;
3. Vendosjen e përgjegjësisë ligjore për individë, media dhe organizata;
4. Forcimin e demokracisë dhe shtetit të së drejtës;
5. Harmonizimin e Kosovës me standardet evropiane.

VI. PASOJAT FINANCIARE

Projektligji:

- **nuk kërkon buxhet shtesë të konsiderueshëm,**
- mekanizmat mbështeten në struktura ekzistuese,
- gjrobat dhe masat administrative krijojnë vetëmbulim financiar.

VII. PËRFUNDIM

Miratimi i këtij Projektligji është:

- i domosdoshëm,
- proporcional,
- kushtetues,
- dhe në interes të drejtpërdrejtë të Republikës së Kosovës.

Ky ligj **nuk ndan shoqërinë**, por e mbron atë nga radikalizimi, urrejtja dhe destabilizimi ideologjik.

SHËNIM STRATEGJIK

Së bashku me Draftin Final të Ligjit, ky Memorandum:

- e bën nismën **të plotë teknikisht,**
- e bën **të mbrojtshme politikisht,**
- dhe **të pranueshme ndërkombëtarisht.**